KANUNI YA KIMATAIFA YA MWENENDO WA KUKUSANYA NA KUTUMIA TAARIFA KUHUSU UKATILI WA KINGONO WA KIMFUMO UNAOHUSIANA NA MIGOGORO
Aprili 13, 2022

Dibaji

Hii ni Kanuni ya Maadili ya hiari inayofafanua viwango vilivyomo vinavyohitajika vya ukusanyaji na utumiaji ambao ni salama, bora na wa kimaadili wa maelezo ya mwathiriwa au mhanga ("mhanga")[1] kuhusiana na ukatili wa kingono unaohusiana na migogoro ("SCRSV").[2] Inawalenga waandishi, wachunguzi wanaotoa ripoti, watafiti, wanaofuatilia au pengine kukusanya ("kukusanya") na kutumia maelezo hayo.

Kanuni hii imetokana na sheria za kimataifa, ikiwa ni pamoja na haki za msingi za binadamu za waathiriwa, kama vile haki za kuheshimiwa, faragha, afya, usalama, upatikanaji wa haki, ukweli, na suluhisho bora. Kwa hivyo, Kanuni hii inaakisi viwango vya msingi vinavyokubalika na wote, visivyoweza kujadilika ambavyo vinapaswa kutumiwa na wahusika wote katika mazingira yote ili kudumisha mtazamo unaowazingatia wahanga. Kanuni hii inajumuisha viwango vinavyotumika kwa watu binafsi *na* kwa mashirika, ambayo yanapaswa kuingiza katika mifumo, sera, taratibu, mikataba na desturi za utendaji kazi.

Kanuni hii si leseni au hamasa ya kukusanya na kutumia taarifa ya ukatili wa kingono unaohusiana na migogoro (SCRSV). Haitoi muhtasari au kuchukua nafasi ya miongozo muhimu ya kiufundi katika sekta tofauti. Kanuni hii si njia ya mkato ya kuwa na kudumu kuwa na uwezo wa kufanya kazi hii kwa uwajibikaji na kwa njia inayozingatia waathiriwa.

Kanuni hii imeandaliwa kwa namna jumuishi "sisi" ili kusisitiza kujizatiti kwetu kwa hiari kufanya kazi pamoja ili kujenga na kudumisha mazoea salama na bora zaidi yanayomzingatia mhanga. "Sisi" huashiria kanuni muhimu, "hakuna chochote kuhusu sisi, bila sisi, ni kwa ajili yetu", na kufanya kazi pamoja na wahanga, ambao wengi wao pia ni waandishi, wanaharakati, wanasheria, wafanyakazi wa afya, washauri, nk, ili kukuza haki zao na uchaguzi. Kanuni hiyo imeandaliwa kupitia mchakato mpana wa mashauriano ya kimataifa, ikiwa ni pamoja wahanga katika kila hatua. "Sisi" hurejelea watu binafsi, timu, wadau na mashirika na katika mazingira tofauti, ikiwa ni pamoja na serikali, mashirika ya serikali, mashirika ya kiraia na wafadhili. "Sisi" mara chache hufanya kazi kwa upweke, na viwango vya pamoja katika sekta mbalimbali vinaweza kuwezesha watu binafsi, timu na mashirika kufanya kazi pamoja kwa uwajibikaji.

Kanuni hii ya Maadili inatumika:

- kwenye ukusanyaji wa taarifa wa moja kwa moja, usio wa moja kwa moja na kwa njia ya mtandao kutoka na kuhusu waathiriwa kwa njia yoyote (ikijumuisha kidijitali, maandishi, simulizi, vielelezo vya kusikia na kuona, picha) na usafirishaji wake, uhamishaji, uhifadhi, utumiaji, usambazaji au kuchapisha,
- kwa kuhusiana na SCRSV (iliyofasiliwa kwa upana na kwa ujumuishi),
- kwa kusudi lolote ambalo linahusisha kusambaza au kuchapisha habari kama hizo, lakini ukiondoa kukusanya habari kwa kusudi la kutoa huduma ya haraka au msaada kwa waathiriwa.

Kwa hivyo inapaswa kutumiwa, kwa mfano, na wachunguzi wa haki za binadamu, waandishi wa kumbukumbu, wafuatiliaji na wanaharakati, pamoja na wachunguzi wa vyanzo huru; wachunguzi wa uhalifu; maafisa wengine na wataalam wanaokusanya, kutafuta au kupokea taarifa za SCRSV, pamoja na maafisa wanaoshughulikia uhamiaji na hifadhi ya makazi na wataalamu wa sheria na tiba; waandishi wa habari; watafiti; wakalimani; na mashirika yanayotoa msaada wa jamii, vikundi vya

waathiriwa na wafanyakazi wa kibinadamu ambao hukusanya na kushiriki au kuchapisha taarifa hizo (isipokuwa kwa madhumuni ya kutoa huduma na usaidizi wa haraka). Inapaswa pia kutumiwa na wale ambao wanateua, kusimamia, kufadhili na wengineo ambao husaidia au kuwezesha ukusanyaji huo wa taarifa na matumizi, ikiwa ni pamoja na watunga sera. Orodha hii si kamili.

Lengo la sasa la SCRSV kuhusu Kanuni hii ya maadili linatokana na asili ya mpango wa kutambua na kuchuja viwango vya SCRSV na baadhi ya mambo yanayohusu ukatili wa kingono, kama vile mtazamo wa kijamii na unyanyapaa ambao huwaumiza zaidi waathiriwa. Hata hivyo, viwango vingi katika Kanuni hii ya maadili vinatumika sawia katika kukusanya na kutumia habari kutoka au kuhusu waathiriwa wa uhalifu mwingineo na ukiukwaji wa haki za binadamu.

"Mwathiriwa" hujumuisha waathiriwa wa umri wote, ikiwa ni pamoja na watu wazima na watoto (watu walio chini ya umri wa miaka 18[3]), na jinsia na utambulisho wowote.[4] Ukatili wa kingono unaohusiana na migogoro (SCRSV) una athari mbaya kwa wanawake na wasichana (walio katika mwendelezo mpana wa unyanyasaji unaotokana ukatili wa kingono wa kimfumo na hali nyingine za kutokuwa na usawa), ambayo husababisha athari nyingi mbaya katika maisha yao na huathiri kazi yetu. Tunapaswa pia kuzingatia mawanda mapana ya waathiriwa wengine katika kazi yetu, kama vile watu wenye ulemavu, watu kutoka jamii za LGBTQI+,[5] wanaume na wavulana, na mwingiliano katika utambulisho wa aina hiyo.

Kanuni hii ya maadili inasisitiza hitaji la kutambua upekee wa waathiriwa na kuepuka kuweka madhanio kulingana na vikundi walimo au kuhusu sehemu yoyote ya utambulisho wao.[6] Kwa mfano, "watoto" si kikundi kinachofanana na hujumuisha watu wanaotofautiana sana kwa kuzingatia umri wao, ukomavu, ustahimilivu, elimu, jinsia, utambulisho na hali nyinginezo. Kufanya mbinu yetu iwe mahususi kulingana na uwezo wa mtu binafsi, mahitaji na uhalisia wa waathiriwa huwezesha ukusanyaji na matumizi ya taarifa yenye ufanisi na yanayowalenga waathiriwa.

Maandalizi ni muhimu. Tunapaswa kuepuka kabisa ukusanyaji na matumizi ya taarifa bila kuweka mipango, hasa kama hatuna mifumo inayohitajika, sera, taratibu, tathmini za hatari na mipango iliyopo. Lazima pia tushughulikie utegemezi wetu wa kupitia kiasi kwenye taarifa za mwathiriwa. Ikiwa sote tutaamua kwamba tunahitaji taarifa kutoka kwa waathiriwa, tunatengeneza madai na mashinikizo mengi kwa waathiriwa na kukuza hatari za kufichuliwa na kufanyiwa ukatili tena. Wakati wowote tunapoweza, tunapaswa kutafuta habari kuhusu SCRSV kutoka kwenye vyanzo vingine tofauti na waathiriwa (kama vile mashahidi wa kweli na ripoti za wataalamu) ili kupunguza shinikizo kwa waathiriwa.

Kanuni hii ya maadili inaonyesha kwamba ikiwa itafanywa vizuri, wale wanaokusanya na kutumia SCRSV wanaweza kuepuka chaguo lisilo la kweli kati ya kujikita kwa waathiriwa au kuwa na ufanisi

Taratibu za Kanuni hii ya maadili na kujizatiti huhusiana, huimarishana na ni muhimu. Mpangilio wa nambari hauashirii kipaumbele au umuhimu.

KANUNI KUU			
KUWAELEWA WAATHIRIWA KAMA WATU BINAFSI	HESHIMU UDHIBITI NA UHURU WA WAATHIRIWA	WAJIBIKA NA KUWA MWADILIFU	ONGEZA THAMANI AU USIFANYE

KANUNI ZA MAANDALIZI		
MAANDALIZI NI MSINGI	FAHAMU NA UELEWE MIKTADHA	JENGA MIFUMO, UWEZO NA USAIDIZI

KANUNI ZA UTEKELEZAJI		
KUKUSANYA TAARIFA KUTOKA VYANZO VINGINE	CHUKUA MUDA, ACHA NAFASI	HAKIKISHA KUNAKUWA NA UTANGAMANO SALAMA NA WA HESHIMA

KANUNI KUU

Hizi ni kanuni kuu ambazo zinatumika katika hatua zote za maandalizi na utekelezaji. Zinapaswa kusomwa kwenye kila kauli ya Kanuni ya maadili.

KANUNI YA 1. WAELEWE WAATHIRIWA KAMA WATU BINAFSI

1.1 Kumchukulia kila mwathiriwa kwa upekee: Tunaheshimu kwamba kila mwathiriwa ni wa kipekee. Tutawahudumia kulingana na utambulisho wao mahususi, tabia, vikundi na miktadha, kama vile umri wao, jinsia, uwezo unaobadilika, ustahimilivu, uhusiano na kutangamana na wengine, hali ya kijamii na kiuchumi na kisiasa, na ubaguzi wanaokabiliana nao.[6] Tunatambua kwamba mambo kama hayo hubadilika kadiri muda unavyokwenda na kulingana na muktadha na kwamba vivyo hivyo tunapaswa kubadilisha jinsi tunavyowahudumia.

1.2 Madhanio kinzani: Hatutatoa madhanio au majumuisho kuhusu waathiriwa au hali wanayoipitia, kama vile jinsi 'wanavyopaswa' kutenda au kuitikia, hali yao ya kuwa katika mazingira hatarishi, kiwewe, ustahimilivu, jinsia, ulemavu, uwezo, ukomavu, kuaminika, mahitaji au fadhaa.

1.3 Kumuuliza mwathiriwa: Kufuatia kazi ya maandalizi ya awali, tutamwuliza mwathiriwa, ikiwa ni pamoja na mtoto mwathiriwa, juu ya kile anachotaka, vipaumbele vyake, wasiwasi, hatari na hali ya sasa. Tutaheshimu na kuzingatia haya kwa kiwango kinachowezekana ndani ya uwezo na rasilimali tulizonazo.

1.4 Kuweka kipaumbele kwa usalama wa waathiriwa: Tutaendelea kuweka kipaumbele kwenye usalama, ustawi na heshima ya waathiriwa kwenye malengo yetu. Tutajitahidi kuelewa hatari na athari kwa waathiriwa na wale walio karibu nao ambazo zinaweza kutokea kutokana na sisi kuingiliana nasi. Hatari hizo zinaweza kujumuisha kufanyiwa tena ukatili, ulipizaji kisasi, unyanyapaa, hatari za usalama wa kimwili, mtandaoni, habari na mawasiliano, na hatari za kisheria.

1.5 Kutambua hatari zilizoongezeka: Tutachukua tahadhari za ziada ambazo ni mahususi wakati kuna hatari kubwa za madhara zaidi. Tunatambua kwamba mtu yeyote anaweza kukabiliwa na hatari kubwa ambazo zinaweza kubadilika kulingana na muda na muktadha. Hatari kubwa zinaweza kutokea kwa waathiriwa watoto ikiwa ni pamoja na watoto waliozaliwa vitani na watoto ambao hawajaandamana nao, watu kutoka jamii za LGBTQI+, watu wenye ulemavu au walio na uwezo mdogo wa kusoma na kuandika, watu kutoka katika vikundi vya wazawa au waliotengwa, na wengineo.[6]

1.6 Kusaidia upatikanaji wa haki: Tutasaidia haki ya mwathiriwa kutumia haki zake (au asitumie), kama vile suluhisho bora, ukweli, upatikanaji wa 'haki' (kwa namna yoyote inavyofafanuliwa na mwathiriwa) na fidia za kimabadiliko. Hatutaathiri vibaya vipaumbele vya mwathiriwa mwenyewe, uwezo wa kuendeleza au kudai haki, au uchaguzi wa kushiriki (au kutoshiriki) katika michakato ya uwajibikaji. Ingawa rekodi au ripoti za mahojiano zinaweza kuwanufaisha wathiriwa katika michakato ya baadaye, tutapunguza hatari kubwa ili mbinu na rekodi za mahojiano ya awali pia ziweze kutumiwa kusema kwamba maelezo ya mwathiriwa hayapo thabiti au yametokana na ushawishi wa mwingine.

1.7 Kuheshimu utambulisho binafsi: Tutaheshimu na kuzingatia uchaguzi wa mwathiriwa na vile anavyojibainisha (kama vile jinsia, viwakilishi rejea vya jinsia, ulemavu na sifa nyinginezo) na majina au sifa ambazo zinawatukana, kutoa hisia mbaya, kutenga, kunyanyapaaa, kuhatarisha au kuwa na madhara.

1.8 Kuwa jumuishi na kutobagua: Hatutajihusisha au kuvumilia aina yoyote yaubaguzi[6] ikiwa ni pamoja na ule unaofanywa na wale wanaounga mkono kazi yetu. Tutajizatiti kujumuisha na kufanya mazingatio stahiki[7] kwa wale ambao mara nyingi wanatengwa au kunyamazishwa kwa sababu ya mateso, kutengwa, kudhaniwa kukosa uwezo, au kupuuzwa kama wahanga.

KANUNI YA 2. HESHIMU UDHIBITI NA UHURU WA WAATHIRIWA

2.1 Kuepuka kuwaendea waathiriwa bila kutarajia: Wakati wowote inapowezekana, tutafanya kazi kupitia vituo vya ufikiaji au rufaa vilivyokaguliwa au tutaunda njia salama ili kwamba waathiriwa waweze kuamua kutufikia ili waweze kutangamana nasi. Tunatambua kuwa wathiriwa wanaojiumiza wenyewe au kupitia mtu mwingine (badala ya kuunda njia salama kwa ajili ya waathiriwa kuchagua kuja kwetu), kunaweza kuongeza hatari za madhara na kuwashinikiza waathiriwa kutoa ushirikiano, kupunguza wa kufanya uchaguzi huru halisi.

2.2 Kuheshimu uchaguzi wa mwathiriwa: Tunaheshimu uchaguzi wa mwathiriwa kama msingi muhimu wa nyanja na hatua zote za uhusiano wetu. Tutahakikisha kwamba mwathiriwa ana taarifa kamili, dhahiri na ya kweli kuhusu ushirikiano na kusudi letu, mbinu yetu, na machaguo waliyo nayo, haki na hatari, ikiwa ni pamoja na usiri na kukana utambulisho, matumizi, usambazaji au uchapishaji wa taarifa zao. Tutatoa taarifa hii katika muundo unaoeleweka na unaofikika kwa waathiriwa ili waweze kufanya uamuzi sahihi iwapo washirikiane nasi au la, na kwa masharti gani. Tutakuwa wawawi kwa waathiriwa ili waweze kusitisha au kujiondoa kwenye uhusiano wowote pamoja nasi, na kuamua kutojibu swali lolote. Tutaheshimu uamuzi wa mwathiriwa wa kutoshiriki au kuendelea.

2.3 Udhibiti wa waathiriwa wa taarifa zao: Tutaheshimu na kuunga mkono haki ya faragha ya waathiriwa, ambayo tunaelewa inajumuisha udhibiti na uhuru kuhusu hitoria yao binafsi, utambulisho na picha. Tutalinda taarifa yoyote binafsi ya waathiriwa au data (katika muundo wowote) kuwa ni ya siri. Hatutumia au kushiriki maelezo hayo bila idhini yao ya wazi.

2.4 Ufanyaji maamuzi unaosaidiwa: Ambapo kunaweza kuwa na vizuizi kuhusu uwezo wetu wa kuamua chaguo la mwathiriwa, kwa mfano kwa sababu ya ulemavu wa kiakili au utambuzi au changamoto za mawasiliano, tutafanya Mazingatio yanayofaa[7] ili kusaidia wakala wa mwathiriwa na kushiriki katika michakato ya kufanya maamuzi ambayo inajikita katika uamuzi wake au upendeleo wake.

2.5 Mchakato wa kufanya maamuzi na watoto: Tutadumisha haki ya mtoto kushiriki katika michakato ya kufanya maamuzi. Tutafanya tathmini ya kitaalamu ya uwezo wa mtoto kushiriki (ambayo inazingatia umri wake, ukomavu, uwezo unaobadilika, kiwewe na hali alizopitia, jinsia, na mazingira/hali), kufuata kanuni nne elekezi katika Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Mtoto[8] na kuelewa kile ambacho sheria inaweza kuhitaji katika suala la jukumu la walezi.

2.6 Kupunguza mashinikizo: Tutajitahidi kushughulikia mambo yanayoweza kuwapa waathiriwa mashinikizo ya kushiriki taarifa kabla hayajatokea. Mambo hayo yanajumuisha kukosekana kwa usawa katika madaraka, hadhi, jinsia au umri, na maadili ya kijamii, siasa, au ushawishi wa familia na jamii (pia kutambua kuwa wasiwasi kwa jamii yao unaweza kuwa motisha chanya kwa waathiriwa). Hatutatumia nguvu yoyote ya kisheria ambayo tunaweza kuwa nayo kuwalazimisha waathiriwa kwani kufanya hivyo kunaweza kuwadhuru wao na michakato yoyote ya haki na matokeo yake.
2.7 Kutotoa manufaa kwa kubadilishana taarifa: Hatutatoa (moja kwa moja au si moja kwa moja) masharti au ahadi ya kupata msaada wowote, usaidizi, ulinzi au faida nyingine kwa kubadilishana na makubaliano ya mwathiriwa kutoa taarifa kwetu. Hata hivyo, tutajitahidi kuondoa gharama yoyote ya kifedha au nyingineyo kutokana na mwathiriwa kutusaidia. Hatutatoa motisha au kuuza usaidizi wa wale walio karibu na waathiriwa, kushinikiza au kuhitaji mwathiriwa kuzungumza nasi.
2.8 Kuhakikisha matarajio halisi: Tutatoa habari ya kweli na yenye uhalisia kwa waathiriwa kuhusu namna ambavyo maelezo yao yatatumika na matokeo yaliyokusudiwa (ikiwa ni pamoja na sababu zozote za nje ambazo zinaweza kuathiri matokeo hayo). Tutajadili na waathiriwa kuhusu matarajio yao na kuwasaidia kufanya maamuzi kulingana na matarajio halisi.
2.9 Kuwa wawazi kuhusu mapungufu: Tutakuwa wawazi na wakweli kwa waathiriwa kuhusu kile tunachoweza na tusichoweza kufanya, kile tunachoweza kulinda na kile tusichoweza kulinda, na wapi mapungufu yetu yanaishia na ipi ni mipaka yetu ya kitaaluma. Ikiwa hatuwezi kurekebisha mbinu yetu ili kukidhi matakwa ya waathiriwa, tutaelezea sababu. Pale tunapolazimika kuripoti au kushiriki maelezo yao (kama vile wajibu wa kuripoti uhalifu kwa mamlaka, kutoa taarifa za utetezi au kushughulikia hali zinazotishia maisha), tutajadili haya na mwathirika mapema na kuwapa muda na nafasi ya kuamua ikiwa wanataka kuendelea kutoa taarifa kwetu.
2.10 Kuheshimu uamuzi wa kuondoa idhini: Tutawafanya waathiriwa wafahamu haki yao ya kuondoa idhini wakati wowote wakati au baada ya mchakato (pamoja na wakati wa mahojiano yoyote), na jinsi wanavyoweza kutuarifu juu ya uondoaji huo. Tutakuwa wazi juu ya kile tunachoweza kufanya baada ya kuondolewa kwa idhini na kile tulicho na udhibiti mdogo kwacho. Ikiwa idhini itaondolewa, tutachukua hatua ambazo tulisema tutatekeleza.

KANUNI YA 3. WAJIBIKA NA KUWA MWADILIFU

3.1 Wajibu wa wakusanya taarifa: Tunaelewa kuwa uchaguzi wa waathiriwa haubadilishi uamuzi wa kuwajibika wa wakusanya taarifa. Tunatambua kuwa hali zinaweza kutokea wakati tathmini yetu ya uwezo wetu wenyewe, usalama na hatari zingine inaweza kutuongoza kuamua kutoendelea, hata wakati mwathiriwa yuko tayari kukubali hatari hizo. Katika hali kama hizo, ikiwa tayari tunawasiliana na mwathiriwa, tutajadiliana naye wasiwasi wetu, sababu na njia mbadala zozote.
3.2 Utu na heshima: Tutawasaidia waathiriwa kwa kujali utuheshima, ubinadamu, kujali, kuwathamini, na kama watoa maamuzi.
3.3 Kutonyanyapaa: Tutachunguza na kukabiliana na mapungufu yetu wenyewe katika kuelewa mitazamo na hali walizopitia zaidi ya hali zetu; upendeleo wetu wenyewe, hofu, kiwewe na vichocheo; na mitazamo yetu wenyewe, maoni na madhanio kuhusiana na ukatili wa kingono na waathiriwa. Hatutawasilisha ujumbe wowote kwa waathiriwa (kupitia toni yetu, maneno, ishara za mwili au vitendo vingine) ambayo inawalaumu, kuwaaibisha, kuwadhuru zaidi, kuwahukumu, kuwasema, kuwadunisha, kuwakejeli au kuwavunjia heshima. Pia hatutaweka au kuchapisha habari yoyote ambayo inaweza kuwa na nia ya kufanya haya.
3.4 Kuhakikisha usahihi: Tutahakikisha kwamba uelewa wetu na uwakilishi wa habari zilizokusanywa zipo sahihi na hizina uwakilishi potofu au madhanio. Wakati wowote inapowezekana, tutakagua usahihi kupitia kwa waathiriwa na kufanya masahihisho yoyote ya lazima.
3.5 Kutowafanyia udhalimu waathiriwa: Hatutawatumia, kuwafanya kama nyenzo, kuwanyonya, kuwatumia vibaya, kuwanyanyasa au kunufaika na waathiriwa au taarifa zao. Tutachukua hatua za kuzuia na kushughulikia aina yoyote ya kudhulumiwa tena, kutumiwa kingono au udhalilishaji.

3.6 Kuwa mwaminifu: Hatutatoa ahadi ambazo hatuwezi kutimiza. Tunatambua kwamba ukiukaji wa uaminifu, ikiwa ni pamoja na usiri, una athari pana kwa usalama na ustawi wa waathiriwa, kupunguza uaminifu kwa wengine na kuweka vikwazo vya kupokea usaidizi.

3.7 Kutoharibu **kile kinachoweza kuwa ushahidi**: Hatutachukua au kuondoa nyaraka halisi, vitu vya kushikika au vitu vingine vinavyoweza kuwa ushahidi kutoka kwa waathiriwa au mahali, hata tukiombwa kufanya hivyo, isipokuwa tuna mamlaka, ni lazima kufanya hivyo, tunaweza kufanya hivyo kwa usalama, hakuna mtu aliye katika nafasi nzuri na jukumu la kufanya hivi, na tuna uwezo wa kusimamia na kulinda uadilifu wa ushahidi kama huo.

3.8 Kuwajibika: Tutakuwa wawazi na kuwajibika dhidi ya ahadi zilizoonyeshwa katika Kanuni hii. Tunaelewa madhara yanayoweza kutokea kwa mwathiriwa, familia yake na jamii ikiwa tutashindwa kufanya hivyo. Tunatambua haki ya mwathiriwa kulalamika, ikiwa ni pamoja na kwa wengine, kuhusu kazi yetu, na tutasikiliza ni wakati gani wangependa kulalamika moja kwa moja kwetu. Tutakuwa wazi kupokea maoni ya kuboresha kazi yetu.

KANUNI YA 4. ONGEZA THAMANI AU USIFANYE

4.1 Fanya maamuzi ya kuwajibika: Tutatathmini vipengele katika Kanuni hii ili kusaidia maamuzi ya kuwajibika kuhusu ikiwa, lini na jinsi ya kufanya kazi hii. Tunatambua kuwa tathmini zetu wenyewe zinaweza kunufaika kutokana na kushauriana na wengine, kama vile watendaji wa jamii na wataalam wa nje, kutathmini kwa uaminifu ikiwa kazi yetu iliyokusudiwa na mbinu zitakuwa salama, zenye ufanisi na zinaongeza thamani kwa waathiriwa.

4.2 Jukumu na kusudi letu ni nini?: Tutakuwa wakweli na wawazi kuhusu madhumuni na wajibu wetu; mapungufu na mipaka ya wajibu wetu; kwa nini tunakusudia kukusanya taarifa kutoka kwa waathiriwa; ni taarifa gani tunahitaji kutoka kwa nani na kwa namna gani; jinsi gani tunakusudia kutumia taarifa na ni nani tunaweza kumshirikisha kwa lengo hilo.

4.3 Je, kuna vyanzo vingine mbadala?: Tutatafuta vyanzo mbadala vya taarifa kuhusu SCRSV na tutajiuliza ikiwa mamlaka yetu au lengo letu kweli linatuhitaji kuwahoji waathiriwa au kutumia taarifa iliyopatikana kutoka kwao. Tunatambua kuwa kutafuta vyanzo mbadala huondoa hatari zinazoweza kutokea kwa waathiriwa, wale walio karibu nao na sisi wenyewe, ya kukusanya taarifa hizo moja kwa moja kutoka kwa waathiriwa, huondoa shinikizo kwa waathiriwa na hutoa nafasi zaidi kwao kuchagua kushiriki au kutoshiriki.

4.4 Je, matokeo yetu yaliyokusudiwa ni halisi? Tutafanya kazi hii pale tu ambapo lengo letu linaweza kufikiwa kihalisi katika mazingira hayo kwa kutumia rasilimali zetu, muda na ujuzi, bila kusababisha madhara.

4.5 Je, tutaongeza thamani?: Tutatafakari kwa uaminifu kuhusu thamani au manufaa gani ya ziada ambayo kazi au matendo yetu yanaweza kuleta kwa waathiriwa. Tutajadili haya na waathiriwa. Tutaendelea tu ikiwa kuna thamani ya ziada kutokana na kazi yetu. Tunatambua kwamba baadhi ya waathiriwa wanahamasishwa na thamani ya ziada ambayo kazi yetu inaweza kuleta kwa familia zao, jamii au makundi yao.

4.6 Kupima thamani ya ziada dhidi ya hatari: Tutapima kwa makini thamani yoyote ya ziada dhidi ya uelewa wetu wa hatari. Tutabuni mbinu rahisi ambazo zinapunguza hatari na zinafaa kwa kusudi.

4.7 Kushughulikia visababishi vya mazoezi mabaya: Tutapima kwa makini shinikizo lolote au uthibitisho wa 'dharura', 'maslahi ya umma', malengo ya idadi, 'kuzuia' au nia nyingine yoyote ya kuendelea ambapo hatuwezi kufanya hivyo kwa usalama, kwa ufanisi na kimaadili.

4.8 Kupunguza uwezekano wa hatari: Tutamuuliza mwathiriwa kuhusu mahojiano ya awali au kushiriki habari, na kujadili na mwathiriwa kuhusu hatari za kuendelea na machaguo mbadala. Hatari hizo ni pamoja na kutoa maelezo yanayotofautiana jambo ambalo linaweza kuharibu haki ya mwathiriwa kupata haki, na kuwekwa zaidi katika mazingira ya kufanyiwa ukatili, kupoteza faragha na unyanyapaa. Tutajadili na mwathiriwa kuhusu ufikiaji ufikiaji wa taarifa zozote za awali kama chaguo au kama njia mbadala ya kufanyiwa tena mahojiano. Ikiwa mwathiriwa atachagua kuendelea na mahojiano, tutapunguza hatari za kufanyiwa mahojiano tena.

4.9 Kutoa taarifa: Tutajadiliana na mwathiriwa ikiwa wanataka tushiriki habari zao na wahusika wengine wanaoaminika ili kuepuka marudio yoyote ya taarifa yasiyo ya lazima ya kukusanya habari au kuwa katika mazingira ya kufanyiwa ukatili au hatari nyinginezo kutoa husika zaidi moja kwa moja. Tutahakikisha kuwa uamuzi wowote wa kushiriki taarifa unaofanywa na waathiriwa unategemea idhini, inayoungwa mkono na inayotokana na tathmini ya hatari na inatekelezwa kwa usalama, kwa ufanisi na kulingana na matakwa ya mwathiriwa.
4.10 Upunguzaji wa data: Tutakusanya tu, kuhifadhi na kutumia maelezo binafsi ya mwathiriwa, ikiwa ni pamoja na maelezo ya kidijitali, ikiwa imethibitihswa kuwa na kusudi dhahiri, la lazima kufikia kusudi hilo na sawia na uwezo wa kutimiza kusudi hilo, na ikiwa tunaweza kulinda maelezo hayo.

KANUNI ZA MAANDALIZI
Kanuni hizi zinapaswa kutumika wakati wa awamu ya maandalizi kabla ya kukusanya taarifa, na kukaguliwa wakati wa awamu za utekelezaji. Lazima zisomwe pamoja na kanuni zingine zote.

KANUNI YA 5. MAANDALIZI NI MSINGI

5.1 Kujitayarisha kwanza: Tutafanya mipango kamili na tathmini ya hatari, na kuhakikisha kuwa maarifa muhimu, uwezo, timu, sera na taratibu zipo kabla ya kuanza kukusanya taarifa, hasa kabla ya kuwasiliana na waathiriwa. Huu ni msingi muhimu wa kuheshimu haki za waathiriwa, na kwa usalama, kupatikana, namatokeo yenye ufanisi.
5.2 Kuhakikisha waathiriwa wana urahisi wa kufanya chaguzi: Tutaandaa mbinu na timu ambayo inaweza kubadilika kwa urahisi kadiri iwezekanavyo ili kusaidia uchaguzi wa waathiriwa kuhusu jinsi ya kushirikiana nasi, wapi, na nani (jinsia, umri, ushirikiano, nk).
5.3 Kutathmini na kupunguza hatari: Kulingana na maarifa na uelewa wa muktadha, tutabaini na kutathmini hatari zozote zinazoweza kutokea kwa wale wote wanaohusika, kama vile mwathiriwa mmoja mmoja, familia zao na jamii, sisi wenyewe, na wengine wanaohusika katika mchakato. Tutatathmini za jumla na mahususi kwa mtu mmoja mmoja na hali, kama vile usiri, usalama, ustawi, athari za kijamii na unyanyapaa, na haki za kisheria.[6] Tunatambua kuwa mchakato huu unapaswa kutejelezwa na wale walio na weledi katika nyanja kama vile jinsia, watoto na mawasiliano, na data, usalama wa kimwili na mwingineo. Ikiwa tutaendelea kufanya kazi na waathiriwa watu binafsi, tutatafuta pia maoni ya waathiriwa kuhusu hatari zao. Hatutaendelea ikiwa hatari haiwezi kupunguzwa ipasavyo. Tathmini hii na hatua zake za kupunguza athari zitaongoza kila nyanja ya kazi yetu. Tutapitia tathmini mara nyingi kadiri itakavyohitajika.
5.4 Mawasiliano kwa njia ya mtandao: Tutahakikisha kwamba tunaelewa changamoto za kipekee na hatari za kipekee za mahusiano na waathiriwa mtandaoni na kwa njia nyinginezo. Hizi hujumuisha changamoto kuhusu maandalizi; mawasiliano na usalama wa data; waathiriwa kutumia teknolojia; kukagua wale wanaotusaidia mahali walipo waathiriwa, ikiwa ni pamoja na wasuluhishi na wakalimani; kufuatilia ustawi wa waathiriwa na viwango vya starehe; na kuhakikisha kunakuwa na mifumo salama ya kukabiliana na dharura mahali walipo waathiriwa. Tunatambua hatari kubwa ambazo mahojiano kwa njia ya mtandao na waathiriwa ambao wanaweza kukabiliwa na hatari kubwa ya madhara, ikiwa ni pamoja na watoto, zinavyoweza kuwa. Ikiwa hatuwezi kushughulikia ipasavyo changamoto na hatari kama hizo, hatutaendelea na mawasiliano kwa njia ya mtandao.
5.5 Kujua ni nani mwingine anayekusanya taarifa: Tutagundua ni nani mwingine anayekusanya taarifa kutoka kwa au kuhusu waathiriwa na kwa madhumuni gani, ili kuangalia iwapo kazi yetu ni ya lazima na endapo itaongeza thamani, na kama msingi wa uratibu na ushirikiano.
5.6 Kujua kuhusu usaidizi uliopo: Tutatambua huduma, vituo vya ufikiaji na vikundi na waathiriwa (rasmi na visivyo rasmi) kwa ajili ya kuwasaidia waathiriwa, ikiwa ni pamoja na, kwa kiwango cha chini, matibabu, kisaikolojia na kijamii, ulinzi, watetezi wa waathiriwa na huduma zingine za kisheria. Ikiwa inapatikana, tutazingatia orodha zilizopo za wahusika hao na sehemu za ufikiaji ('ramani'). Tutatathmini ikiwa hizi zinafikika, ni salama, ni siri, zina ufanisi, na zinafaa kwa waathiriwa wa umri tofauti, ulemavu, jinsia, nk. Tutatambua na kupunguza vizuizi vya kupata msaada kwa waathiriwa kila inapowezekana.

5.7 Kuratibu na kushirikiana: Tunatambua umuhimu wa uratibu na ushirikiano wa sekta mbalimbali ili kuzuia madhara zaidi, kuwafichua waathiriwa kupita kiasi na athari mbaya kwenye haki zao zinazotokana na atthai za muda mrefu za kazi yetu. Wakati wowote inapofaa, tutawasiliana na wengine wanaofanyia kazi matatizo sawa, ikiwa ni pamoja na watendaji katika huduma za kibinadamu na mashirika ya jamii, ili kutafuta njia za kufanya kazi pamoja kwa usalama au kupunguza hatari za kudhoofisha kazi ya kila mmoja.

5.8 Kujiandaa kwa ajili ya kufichua kusikotarajiwa: Tunaelewa kwamba mtu anaweza kuchagua kufichua ukatili wa kingono wakati hatutarajii au kukusudia kuuliza kuhusu hilo. Tutajiandaa kwa ajili ya uwezekano huo.

5.9 Kuwezesha ufuatiliaji: Tunaelewa kuwa mawasiliano kati ya waathiriwa na wakusanyaji taarifa baada ya kuwepo na mawasiliano yanaweza kuwa muhimu sana kwa sababu kama vile kushiriki wasiwasi wowote wa usalama, kuondoa au kuhuisha idhini na kuwapa waathiriwa maoni kuhusu maendeleo na matokeo. Tutajitahidi kuweka njia ya kuwasiliana ambayo ni salama na yenye ufanisi. Ikiwa hatuwezi, tutajadili mapema na mwathiriwa kwa nini hatuwezi kufanya hivyo. Kwa waathiriwa watoto, tutachukua hatua maalum ili kuwezesha kuwasiliana na mlezi wa mtoto, kwa msaada wa mtaalam wa ulinzi wa watoto kila inapowezekana.

5.10 Kufahamisha timu yako na washirika: Tutawafahamisha na kufuatilia timu yetu na wale wanaofanya kazi kwa niaba yetu (ikiwa ni pamoja na washirika wowote) kuhusu maandalizi yetu na kuhusu michakato salama, ya kimaadili na yenye ufanisi ili kuzingatia Kanuni hii ya maadili.

KANUNI YA 6. FAHAMU NA UELEWE MIKTADHA

6.1 Kujua muktadha: Tutahakikisha kwamba timu yetu na wale wanaofanya kazi kwa niaba yetu wanafanya kazi yao kutokana na uelewa mzuri wa muktadha ambamo SCRSV ilifanyika na mazingira ya karibu yanayomzunguka mwathiriwa. Tutabaini athari chanya na hasi, za moja kwa moja na zisizo za moja kwa moja za vipengele katika Kanuni hii kuhusu waathiriwa, familia na jamii zao, na kazi yetu, na tutahakikisha uelewa huu unaongoza maandalizi na kazi yetu.

6.2 Kuelewa utamaduni: Tutatambua desturi husika za kitamaduni na kijamii, mitazamo, mila na desturi, pamoja na mitazamo kuhusu watoto, maamuzi yao na umri wa utu uzima.

6.3 Kuelewa jinsia: Tutatathmini mienendo ya kijinsia, kaida, ukatili na kutokuwa na usawa, na kuelewa jinsi zinavyoleta hatari za kufanyiwa ukatili tena na vizuizi vya kutoa usaidizi kwa mwathiriwa na haki zingine.

6.4 Kuelewa unyanyapaa dhidi ya SCRSV na waathiriwa: Tutatambua, kutathmini hatari na kupunguza migogoro yenye madhara, dhana, mitazamo na tabia (hujulikana kama 'unyanyapaa') ndani ya jamii kuhusiana na ukatili wa kingono na waathiriwa.

6.5 Kutambua mienendo ya jamii: Tutachambua mienendo ya kikundi kwa waathiriwa, kama vile mifumo ya mamlaka, ushindani wa rasilimali, siasa za haki, nia za wasuluhishi, walinzi (wale ambao wanaweza kudhibiti au kushawishi ufikiaji kwa waathiriwa), kuwezesha ushawishi, na vichocheo vinavyonyamazisha, kushinikiza au kuwadhuru waathiriwa na familia zao.

6.6 Kutambua madhara ya mtu binafsi, yaliyochanganywa na ya pamoja: Tutachambua madhara tofauti yaliyosababishwa na SCRSV kwa watu binafsi na kwa pamoja kwa vikundi kama vile familia na jamii, na jinsi madhara yanavyochanganywa na aina nyingi za ubaguzi.[6]

6.7 Kufahamu sheria na desturi: Tutajifunza tuelewe sheria husika ambazo ni rasmi na zisizo rasmi na desturi (ikiwa ni pamoja na mifumo ya mababu).Sheria na mazoea kama hayo yanaweza, kwa mfano, kutoa mwanya wa kuwapokea waathiriwa kisheria, kubagua au kuendeleza ubaguzi, kumdhulumu mwathiriwa kwa kile kilichotokea, kushindwa kumtambua mwathiriwa kama mwathiriwa wa uhalifu, au kuhitajika na sheria kuripoti kwa mamlaka kuhusu uhalifu. Tutajadili masuala haya na waathiriwa kabla hawajatuelezea uzoefu wao, ili waweze kufikiria ikiwa wanaweza kuendelea au la.

6.8 Kuelewa mawasiliano na maingiliano yanayofaa: Tutajitahidi kuelewa umuhimu na athari za aina zote za mawasiliano yetu na mwingiliano katika muktadha, kuhakisha tunazingatia jinsia, umri,

ulemavu, masuala ya kijamii, kitamaduni na unyeti wa kuzingatia na heshima. Tutatambua na kutumia aina za mawasiliano zinazojumuisha na zisizo na madhara ambazo zinaakisi utambulisho wa waathiriwa, na kuheshimu kanuni na mazoea ya kijamii yasiyo na madhara. Pia tutatafuta kuelewa mambo ya kitamaduni na vipengele vingine vya mawasiliano, ikiwa ni pamoja na viashairia, maneno ya dharau, maneno ya kawaida na tasifida, na mapungufu katika lugha inayohusiana na SCRSV au mwathiriwa.

6.9. Kupunguza athari mbaya: Tutatambua hatari na kupunguza athari zozote mbaya kutokana na kazi yetu katika jamii.

6.10 Usaidizi endelevu wa kijamii: Tunatambua jukumu muhimu la vikundi vinavyoaminika vya jamii na mifumo ya misaada kwa ajili ya kuendelea kuwasaidia waathiriwa, kujenga uhusiano wa kuaminika, kuwawezesha waathiriwa na kukabiliana na mitazamo hasi kwa waathiriwa katika jamii. Vikundi hivyo vinaweza kujumuisha mitandao ya waathiriwa, mashirika ya wanawake, mashirika ya LGBTQI+, mashirika ya watoto, na mashirika ya watu wenye ulemavu. Kila inapofaa, tutajitahidi kufanya kazi na vikundi kama hivyo.

KANUNI YA 7. JENGA MIFUMO, UWEZO NA USAIDIZI

7.1 Majukumu na usaidizi wa kitaasisi: Tunatambua kwamba hatufanyi kazi hii peke yetu. Wengi wetu tunafanya kazi kwenye mashirika. Katika mashirika, tutatekeleza Kanuni hii ya maadili kupitia uongozi na kujizatiti, sera, michakato na rasilimali, ikiwa ni pamoja na kuhusiana na wasadi.

7.2 Kufanya kazi kwa kuwajibika kama watendaji huru: Tunapofanya kazi kwa kujitegemea na hatuwezi kutegemea usaidizi wa kitaasisi, tutatafuta kuhakikisha kazi yetu inaungwa mkono na mifumo ya usaidizi na miundombinu ya salama iliyopo, na watu binafsi na washirika ambao wanashiriki kujizatiti kwetu kupitia Kanuni hii ya maadili.

7.3 Kuchagua timu na washirika sahihi: Tutaunda timu (ikiwa ni pamoja na wakalimani, wasuluhishi, waongozaji, warekebishaji) na kuchagua washirika na wengine wanaofanya kazi kwa niaba yetu ambao wanashiriki pamoja nasi kujizatiti kwa Kanuni hii ya maadili. Pia tutazingatia uanuwai, uwakilishi, usiri, usalama na matokeo ya urahisi wa kubalika wa machaguo haya.

7.4 Kujenga umahiri sahihi: Tutafanya kazi hii pale tu ambapo tuna maarifa yanayohitajika, ujuzi unaoonekana katika utekelezaji na mitazamo katika timu yetu. Uwezo huo ni pamoja uhamasishaji kuhusu unyanyasaji wa kingono na unyanyapaa; kuelewa jinsia, uanuwai na muktadha; kufanya kazi na watu wa jinsia tofauti, ulemavu na umri; idhini na ujuzi wa msingi wa rufaa; kutambua hatari; mawasiliano salama na ujuzi wa kufanya mahojiano, ikiwa ni pamoja na watoto na kuhusiana na mahojiano kwa njia ya mtandao; ufahamu na uelewa kuhusu kiwewe; na ulinzi na uhifadhi wa taarifa. Tutahifadhi ujuzi na maarifa ambayo hufanya kazi hii iwe salama na yenye ufanisi kwa kusudi letu lililokusudiwa hadi sasa.

7.5 Kutambua mapungufu yetu: Tunakubali kwamba kila mtu ana mapungufu katika uzoefu wake, utaalamu na mtazamo, vilevile kwenye jukumu au mamlaka yake. Tutafakari kwa uaminifu kuhusu, na tutasalia ndani ya mipaka ya maarifa, ujuzi na uelewa wetu. Zaidi ya mapungufu yetu, tutashauriana na kufanya kazi na wengine, kama vile wataalamu wa kiwewe, usalama na watoto.

7.6 Kuhoji waathiriwa watoto: Kwa kuzingatia hatari kubwa za mahojiano na watoto yasiyo salama na yasiyo na ufanisi, tutawahoji tu waathiriwa watoto ikiwa tuna uwezo unaonekana katika utekelezaji na tuna ujuzi na uzoefu wa kufanya kazi na watoto (kulingana na umri wao, uwezo unaobadilika, uwezo, jinsia na mahitaji). Ikiwa hatuna ujuzi huu katika timu yetu, tutajaribu kuujifunza au kuwabaini watu wengine walio nao, ili watoto ambao wanataka kushiriki wanaweza kufanya hivyo kwa usalama na kwa ufanisi.

7.7 Kuhakikisha usaidizi unaofaa: Tutaendelea tu wakati kuna usaidizi unaofaa, unaoweza kufikiwa ambao unaweza kushughulikia mahitaji ya mwathiriwa. Hii hujumuisha usaidizi wa kimatibabu, kisaikolojia na kijamii, ulinzi na kisheria. Tutajadiliana na waathiriwa kuhusu machaguo haya na kusaidia kuwaelekeza salama ikiwa watachagua. Ikiwa mahitaji haya ni ya dharura, tutaweka kipaumbele kwenye ufikiaji na rufaa katika kazi yetu. Tutaweka mpango dhahiri wa ufikiaji wa msaada wa dharura ili uweze kupatikana kabla, wakati au baada ya mwingiliano wetu na mwathiriwa.

7.8 Kujenga ulinzi wa usiri: Tutaweka itifaki na hatua za usiri katika kulinda taarifa, faragha na usalama wa mwathiriwa, ikiwa ni pamoja na kuwa na uangalifu mkubwa katika kuhakikisha usalama wa mawasiliano yoyote ya kidijitali, usimamizi wa data na uhifadhi.

7.9 Mwendelezo na uthabiti: Tutajitahidi kuhakikisha kuwa mtu huyohuyo anawasiliana na mwathiriwa, kudumisha uaminifu na viwango vya starehe, na kupunguza hatari ambazo zinaweza kutokea kutokana na mabadiliko ya wafanyakazi. Tutajadili na mwathiria kuhusu ombi lolote kutoka kwake la kubadilisha mfanyakazi au mtu wa kuwasiliana naye, na tutaheshimu ombi lake.

7.10 Kudhibiti hatari za kiwewe cha hali ya juu: Tutahakikisha hatua zinachukuliwa kupunguza athari mbaya za kazi kwetu sisi, kwa timu yetu na kwa wengine walioathirika. Tutahakikisha mafunzo ya msingi yanatolewa kuhusu ishara na dalili za kiwewe, kiwewe kikali, uchovu na uchovu mkubwa wa kazi, na kuhakikisha kunakuwa na itifaki za msaada wa taasisi na timu na mbinu salama za kufanya kazi. Tutajumuisha hatua za kudhibiti hatari hizi wakati watu wanafanya kazi nje ya timu au mazingira ya ofisi, ikiwa ni pamoja na kufanyia kazi mbali na ofisi.

KANUNI ZA UTEKELEZAJI
Kanuni hizi zinapaswa kutumika tunapoanza kukusanya taarifa. Hata hivyo, zinapaswa zisomwe pamoja na kanuni zingine zote.

KANUNI YA 8. KUKUSANYA TAARIFA KUTOKA VYANZO VINGINE

8.1 Kutafuta habari kuhsu SCRSV ambayo haitoki kwa au kuhusu waathiriwa: Tunatambua kuwa habari muhimu kuhusu SCRSV si kila wakati inatoka kwa au inawahusu waathiriwa. Tutatafuta kukusanya na kutumia habari kama hizo kuhusu SCRSV kutoka katika vyanzo vingi (kama vile takwimu, ripoti za wataalam au uchambuzi, na maelezo kuhusu mhalifu) kwani habari hii inaleta hatari ndogo kwa waathiriwa, na inaweza kupunguza kutegemea zaidi maelezo ya mwathiriwa.

8.2 Maelezo ya mwakilishi wa Chanzo cha taarifa: Tunatambua sisi ni nani, tunatafuta nini, na jinsi na wapi tunatafuta kunaweza kuleta upendeleo usiofaa na maeneo ambayo yatafumbiwa macho kwenye taarifa tunazopata. Pia tunatambua upendeleo kama huo unaletwa na mapungufu kuhusu upatikanaji wa habari, kama vile ufuatiliaji wa mawasiliano, kutokuwa na usawa, kutengwa kijamii, ukosefu wa usalama na sababu za kiufundi. Tutajaribu kupunguza hatari hizi.

8.3 Kutambua haki na hatari kutoka habari iliyopatikana katika vyanzo visivyo vya moja kwa moja: Tunatambua kuwa kuna athari za faragha, za kisheria na za usalama kutokana na ukusanyaji, upokeaji au utumiaji wa habari iliyopatikana kwa njia isiyo ya moja kwa moja kutoka kwa au kuhusu waathiriwa, hata ikiwa habari hiyo inapatikana kwa umma, imewekwa kwenye kumbukumbu au inapatikana mtandaoni (ikiwa ni pamoja na vyanzo vya umma na visivyo vya umma). Tunatambua kwambaKanuni hii ya maadili pia inatumika katika ukusanyaji na matumizi ya taarifa hizo.

8.4 Kuthibitisha nia ya mwathiriwa: Tutatafuta kuthibitisha habari iliyopatikana kwa njia isiyo ya moja kwa moja kuhusu SCRSV (ikiwa ni pamoja na picha na video za waathiriwa), ikiwa ni pamoja na ni wapi, lini na jinsi gani habari hiyo ilipatikana, na jinsi gani na ni idhini gani iliyotolewa na waathiriwa na kwa matumizi gani, na nia ya awali au kusudi la matumizi ya baadaye ikiwa ilitolewa na mwathiriwa. Ikiwa hatuwezi kuthibitisha idhini ya mwathiriwa au nia ya taarifa yake kutumiwa kwa kusudi letu, hatutatumia au kushiriki maelezo hayo ikiwa hatuwezi kupunguza ifaavyo hatari na madhara yanayohusiana.

8.5 Usidhoofishe hali ya kuaminika katika huduma za kibinadamu: Tutaheshimu umuhimu wa usiri na uaminifu katika utoaji wa msaada na kuwahudumia waathiriwa, na hatutaomba au kushinikiza huduma za msaada kutoa maelezo ambayo mwathiriwa hajakubali kuyatoa.

KANUNI YA 9. CHUKUA MUDA, TENGENEZA NAFASI

9.1 Kuwa tayari: Tunatambua kuwa kufanya kazi na mwathiriwa kunahitaji tuwe tayari kusikiliza kwa umakini na akili wazi bila madhanio au kuhukumu; bila mijibizo yetu wenyewe kuathiri mwingiliano; na kuwa tayari kujenga uaminifu na kumpa mwathiriwa udhibiti wa jinsi anavyosimulia masimuli yake. Ikiwa hatuwezi kuendelea katika hali hiyo, hatutaendelea kwa wakati huo.

9.2 Kupunguza shinikizo la wakati: Tutajitahidi kuondoa shinikizo la wakati ili kuhamasisha uamuzi wa hiarina wa kudhamiria, kuwawezesha waathiriwa kushiriki maelezo yao kwa njia na kwa kasi wanayotaka. Tunatambua kwamba kama ilivyo kwa mwingiliano wa haraka, mwingiliano wa muda mrefu pia unaweza kuwa aina ya shinikizo na sababu ya mwathiriwa kutojisikia amani, haswa kwa watoto. Ikiwa kuna mipaka yoyote ya muda ambayo mwathiriwa anahitaji kuelewa ili kutumia haki zake, tutajadili haya na mwathiriwa

9.3 Kuandaa mazingira yanayofaa: Tutatengeneza mazingira salama, ya kimwili na kisaikolojia kwa ajili ya mwingiliano wowote wa ana kwa ana na kwa njia ya mtandao, ambao unaweza kufikiwa kwa kuzingatia jinsia, umri, ulemavu, kijamii, kitamaduni na kuzingatia muktadha. Huu ni msingi muhimu wa kujenga uaminifu, kusimulia uzoefu na waathiriwa kufanya maamuzi.

9.4 Kuhakikisha faragha: Kwa kushauriana na mwathiriwa, tutaandaa mazingira ya faragha, ya busara, yanayofikika na salama kukutana ana kwa ana au kwa njia ya mtandao na kupunguza hatari ya kuonwa (ikiwa ni pamoja na wakati wa kufikia au kuondoka kwenye eneo), kusikilizwa au kusumbuliwa. Tunaheshimu kwamba haki ya faragha ya mwathiriwa inahusu mawasiliano yote na kuwasiliana naye, ikiwa ni pamoja na kabla na baada ya mkutano wowote.

9.5 Anayehudhuria kwenye mahojiano: Tutajitahidi kupunguza idadi ya watu watakao kuwepo kwenye mahojiano. Tutajadili na mwathiriwa mapema kuhusu nani ambaye angependa awepo na ambaye anaweza kuwa anashiriki kutoka kwenye timu yetu (kutoa maelezo kama vile majukumu yao, jinsia, umri na uhusiano). Ikiwa hatuwezi kuheshimu uchaguzi wa mwathiriwa, ikiwa ni pamoja na mtu usaidizi, mlezi au mwakilishi wa kisheria kuwapo, tutajadiliana naye sababu za hii na tutaheshimu chaguo lake ikiwa ataamua kutoendelea.

9.6 Kuweka kipaumbele kwenye usalama badala ya wingi: Hatutapuuzia ubora, usalama au ustawi kulingana na shinikizo la kufanya idadi fulani ya mahojiano.

9.7 Kuelewa ufichuzi uliocheleweshwa na usio mkamilifu: Tunatambua na kuheshimu kwamba uwezo wa mwathiriwa na uamuzi wa kutoa maelezo unasaidiwa na uaminifu, muda na uponyaji, na kwa hivyo unaweza kutokea kwa awamu, baada ya muda na kupitia maingiliano tofauti. Tunatambua kwamba maelezo kutofautiana kunaweza kutokea kwa kawaida kutokana na kiwewe, kumbukumbu, unyanyapaa, hofu, shinikizo, utamaduni, maswali yaliyoulizwa, tafsiri na mtazamo wa msikilizaji kuhusu kile kilichosemwa. Hatutatoa madhanio kuhusu ukweli kulingana na utofauti huo unaotokea kikawaida.

KANUNI YA 10. HAKIKISHA KUNAKUWA NA UTANGAMANO SALAMA NA WA HESHIMA

10.1 Kutathmini na kuwa mwangalifu: Mwanzoni mwa maingiliano, tutatathmini tena wasiwasi wa usalama, faragha, mahitaji ya mwathiriwa na ustawi wake, mapungufu yoyote katika mawasiliano yetu, na shinikizo lolote kwa mwathiriwa kuendelea. Tutafuatilia masuala haya wakati wote. Tutaendelea tu tutakapoweza kuelewa kikamilifu na kueleweka kikamilifu kwa mwathiriwa. Hii ni pamoja na kuhakikisha kwamba mkalimani yeyote tunayemtumia ana utaalamu wa kufanya kazi katika lugha ya mwathirika na lugha yetu.

10.2 Kuangalia kiwewe kwa makini: Tutaweza kutambua na kufuatilia dalili za kiwewe na mfadhaiko, na kujua wakati na jinsi ya kupunguza na kushughulikia athari za kiwewe zinazoweza kutokea kwenye mwingiliano. Tunaelewa kuwa kiwewe kinaweza kuathiri utaratibu na kasi ambayo matukio yanakumbukwa na kujadiliwa.

10.3 Kuh**eshimu faragha ya mtu**: Tutakuwa waangalifu kutoingilia faragha ya mtu katika sehemu halisi.

10.4 Kuandaa mchakato salama wa mahojiano: Tutahakikisha kuwa mahojiano yetu yana mchakato na muundo ambao ni salama na zingativu. Tutahakikisha maswali yoyote ya SCRSV yanaulizwa kwa usalama ndani ya mchakato mpana wa mahojiano. Tutachukua muda kufunga mahojiano kwa njia salama na ya umakini, nakumshukuru mwathiriwa kwa muda wake na ujasiri katika kusimulia uzoefu wake. Tutajadili na mwathirika nini cha kutarajia baada ya mahojiano, msaada unaopatikana na maelezo ya ufuatiliaji.

10.5 Kumpa mwathiriwa udhibiti wa jinsi anavyosimulia masimulizi yake: Tunaheshimu umuhimu wa udhibiti wa mwathiriwa kuhusu jinsi anavyoshiriki uzoefu wake. Tutatoa nafasi kwa mwathiriwa kuelezea kile kilichotokea kwa njia yake kwa kasi yake na kusikiliza kikamilifu. Tutaweka uwiano katika kasi na sauti ya maswali yetu. Hatutawaharakisha waathiriwa kwani hii inaleta hatari kubwa za kuwadhuru na kupata kiwewe tena na maelezo yaliyokusanywa kutokuwa ya kuaminika au yasiyo sahihi.

10.6 Kuuliza maswali ya kujieleza: Sisi (kama wahojaji na wakalimani) tutatumia maswali ya kujieleza. Tunatambua athari mbaya inayoweza kutokea kwa maswali ya kutoa jibu moja kwa mwathiriwa na kuhusu usahihi na maelezo ya kina yanayokusanywa kwa njia hiyo. Tutatumia maswali kama hayo katika mazingira ya kipakee tu.

10.7 Kuweka SCRSV katika muktadha: Tunatambua kuwa SCRSV haitokei kivyake kwa kulinganisha na ukiukaji na madhara mengine. Pia tutakuwa waangalifu na wenye heshima ikiwa mwathiriwa atachagua kuzungumza kuhusu ukiukaji au madhara mengine ambayo huenda amepitia au kushuhudia.

10.8 Usiulize ikiwa hauitaji kuuliza: Hatutauliza maswali au kudodosa maelezo ya wazi, nyeti au ya picha za unyanyasaji wa kingono ambapo hatuhitaji hayo kutumiza kusudi letu. Ikiwa tunahitaji aina hii ya maelezo, tutamwelezea mwathiriwa kwa nini tunayataka na tutaheshimu uamuzi wako wa kujibu au kutojibu. Pia hatutajikita sana kwenye maelezo hayo au kuyafafanua wakati yanawakilisha au yanaripoti hali alizopitia mwathiriwa.

Dhana muhimu kama zilizvyofasiliwa kwa madhumuni ya Kanuni ya maadili

[1]"***Waathiriwa" na/au "wahanga":*** Kanuni hii ya maadili inatumia "waathiriwa" kwani mara nyingi huchukuliwa kuwa nineno linaloonyesha heshima. Maneno "wahanga" na "waathiriwa" yanaweza kuwa na maana tofauti katika mazingira na lugha tofauti, na wale ambao wamepitia hali ya kufanyiwa ukatili wanaweza kupendelea neno moja kuliko jingine, au wasiyapende yote. Uchaguzi wa utambulisho wa mwathiriwa unapaswa kuheshimiwa na kuakisiwa na wale wanaowazunguka. Ni muhimu pia kutambua kwamba baadhi ya waathiriwa hawawezi kuhimili ukatili. Wakati Kanuni hii ya maadili inazingatia kufanya kazi na waathiriwa, vipengele vya Kanuni hii ya maadili pia vinatumika kwenye ulinzi wa faragha na haki za waathiriwa ambao hawakuhimili.

[2]Ukatili wa Kingono wa Kimfumo unaohusiana na Migogoro ***(SCRSV)***: Ni fasili pana. Ukatili wa kingono wa kimfumo unaohusiana na migogoro (SCRSV) hujumuisha ubakaji, utumwa wa kingono, ukahaba wa kulazimishwa, ujauzito wa kulazimishwa, utoaji mimba wa kulazimishwa, utasa wa kulazimishwa, ndoa ya kulazimishwa, biashara haramu ya watu kwa madhumuni ya ukatili wa kingono na/au unyonyaji, na aina yoyote ya ukatili wa kingono unaofanana na ule unaofanywa dhidi ya mtu yeyote ambapo mwenendo huo unahusishwa moja kwa moja au kwa njia isiyo ya moja kwa moja na vita vya kutumia silaha. Pia hujumuisha vitendo ambavyo wakati wa amani au wa mpito ambapo wanakuwa sehemu ya ukatili wa kimfumo, kandamizi, au wa kisiasa na ambapo ukatili huo unatumika kuwatisha kuharibu jumuiya. SCRSV inajumuisha lakini si tu unyanyasaji wa kingono ambao ni sawa na uhalifu wa kimataifa wa mauaji ya kimbari, uhalifu dhidi ya ubinadamu au uhalifu wa kivita.

[3]Kama ilivyofasiliwa katika katika Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Mtoto wa mwaka 1989.

[4]***Jinsia***: Katika Kanuni hii, 'jinsia' hurejelea fasili chini ya Ibara ya 7(3) ya Mkataba wa Roma wa Mahakama ya Kimataifa ya Jinai: jinsia mbili, mwanamume na mwanamke, katika muktadha wa jamii. Fasili hii inakiri muundo wa kijamii wa jinsia, na majukumu yanayoambatana nayo, tabia, shughuli, na sifa zilizowekwa kwa wanawake na wanaume, na kwa wasichana na wavulana. Masimulizi mabaya ya kijinsia huathiri wanawake na wasichana kwa kiasi kikubwa. Hata hivyo, masimulizi mabaya ya kijinsia pia yanaathiri, kwa mfano, watu ambao si wa jinsia mbili au wasio wa jinsia moja; watu wenye mwelekeo anuwai wa kijinsia, utambulisho wa kijinsia, maneno yanayorejelea jinsia, sifa za kijinsi, na wanaume na wavulana.

[5] Ingawa kifupisho cha ***LGBTQI+*** (msagaji, shoga, jinsia mbili, aliyebadili jinsia, basha na/au kuhoji, mwingiliano wa jinsi, na watu wengine ambao wana utambulisho wa kijinsia usio wa asili au mwelekeowa kijinsia) hujumuisha watu anuwai, si kamilifu, wala si kifupisho majumui cha kawaida.

[6]Watu ni viumbe changamani, wanaobadilika wenye sifa au utambulisho na tabia nyingi zinazobadilika na kuingiliana. Mara nyingi hukabiliwa na aina zaidi ya moja ya ubaguzi, huathiriwa na hali kama vile migogoro, makazi yao, umaskini, magonjwa na mlipuko wa magonjwa, na kama matokeo au vinginevyo wanakabiliwa na

usalama, afya, kisheria na hatari nyingine. Kuelewa mambo haya kunaweza kutusaidia kuwaelewa vizuri waathiriwa, ukiukaji waliopata, hatari, changamoto na vizuizi wanavyokabiliana navyo, haki na matakwa yao, na mahitaji yao ya msaada, na hutusaidia kurekebisha vizuri mipango na njia zetu.

Tabia hizo ***, sifa na utambulisho*** na ***aina zinazohusiana za ubaguzi*** ambazo waathiriwa wanaweza kukabiliana nazo ni pamoja na: umri (ikiwa ni pamoja na kiwango cha ukomavu, uwezo wa kubadilika); jinsi na jinsia (ikiwa ni pamoja na ubainishaji na utambulisho wa kijinsia (ikiwemo kubadili jinsia, wasiojibainisha kwa jinsia yoyote), mwelekeo wa kingono, sifa za jinsi (kiwa ni pamoja na watu wa jinsia mbili)); rangi; dini; asili ya kitaifa; asili ya kijamii; kabila (ikiwa ni pamoja na vikundi vya wazawa, utamaduni na mila); ulemavu; hali ya familia au hadhi; hali ya kuzaliwa; daraja la kijamii na kiuchumi, tabaka au hadhi; hali ya afya; uraia; hali ya kuwa mkimbizi, mhamiaji au hali nyingine ya ukaazi; elimu na hali ya kujua kusoma na kuandika; hali ya kisheria; na imani za kisiasa, maoni au uhusiano. Hii si orodha kamili. Waathiriwa mara nyingi wanakabiliwa na aina nyingi za ubaguzi. Aina nyingi za ubaguzi na kutokuwa na usawa zinapoingiliana, hujulikana kama "***sababu za kuingiliana".***

[7]***Mazingatio stahiki*** humaanisha "maboresho na marekebisho muhimu na sahihi yasiyoweka mzigo usiofaa, inapohitajika katika hali fulani, kuwahakikishia watu wenye ulemavu wanafurahia au kutekeleza kwa usawa na wengine haki zote za binadamu na uhuru wa msingi" (Kifungu cha 2, Mkataba wa Haki za Watu wenye Ulemavu wa mwaka 2006).

[8]***Kanuni nne za kuongoza*** kama ilivyoelezwa katika Mkataba wa Umoja wa Mataifa juu ya Haki za Mtoto:

- **Kutobagua** (Kifungu cha 2): "Tutahakikisha kwamba hatuwabagui watoto kwa aina yoyote wakati wa kazi yetu. Tutafanya kazi na watoto bila kujali wazazi wa mtoto au mlezi wa kisheria, rangi, jinsi, lugha, dini, maoni ya kisiasa au maoni mengine, utaifa, kabila au asili ya kijamii, umaskini, ulemavu, kuzaliwa au hali nyingineyo."
- **Maslahi bora ya mtoto** (Kifungu cha 3): "Tutahakikisha kwamba maslahi bora ya mtoto yatakuwa mazingatio ya msingi katika matendo na maamuzi yote yanayohusu watoto." Njia ya hatua mbili inahitajika ili kuweka usawa kati ya maslahi makubwa ya mtoto na mazingatio mengine.
- **Haki ya kuishi, kuendelea kuwepo na maendeleo** (Kifungu cha 6): "Tutahakikisha kwamba ushiriki wetu na watoto hauzuii haki ya mtoto ya kujiendeleza kwa njia bora zaidi: kimwili, kiakili, kiroho, kimaadili, na kijamii. Tutafanya tathmini sahihi ya hatari na juhudi zote za kupunguza hatari yoyote kwa uhai wa mtoto, kuishi, na maendeleo ikiwa ni pamoja na kushughulikia kwa njia sahihi na kutoa usaidizi."
- **Haki ya mtu kutoa maoni yake na kuzingatiwa** (Kifungu cha 12): "Tunatambua kwamba mtoto mwenye uwezo wa kutoa maoni yake ana haki ya kutoa maoni hayo kwa uhuru katika mambo yote yanayomhusu. Tutajitahidi kufanya mchakato uwe shirikishi kadiri iwezekanavyo na kutoa uzito unaofaa kwa maoni ya mtoto kulingana na umri wake na ukomavu wake. Tunatambua pia kuwa haki ya mtoto ya kushiriki inahusisha pia haki ya kupata taarifa na ushauri kwa namna ambayo inamzingatia mtoto na inatambua uwezo wake unaobadilika."